

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

REMISSVAR
2013/6517/GV

1(5)

Datum	Referens	Dnr
2014-03-05	BJ/PB	241/13

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över Sfi-utredningens betänkande "Svenska för invandrare - valfrihet, flexibilitet och individanpassning" (SOU 2013:76)

Lärarnas Riksförbund har givits möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat betänkande. Remissvaret inleds med en sammanfattning av förbundets synpunkter. Därefter lämnas specifika kommentarer till betänkandets olika delar.

Sammanfattning

Lärarnas Riksförbund anser att det behövs ett samlat nationellt grepp om organiseringen och finansieringen av vuxenutbildningen. Förbundet delar därför utredningens bedömning att det behövs ett enhetligt nationellt system med statlig tillståndsgivning till utbildningsanordnare och ett transparent finansieringssystem. Förbundet avstyrker däremot utredningens förslag om successiv utbetalning av utbildningsanordnarnas ersättning i och med att det riskerar att leda till betygsinflation. Förbundet avstyrker också förslagen om rätten att avsluta kurser för elever som inte uppvisar tillräcklig progression. I stället vill förbundet se en utökad rätt till särskilt stöd.

Lärarnas Riksförbund tillstyrker:

- Förslaget att Sfi ska upphöra som egen skolform och i stället ingå i Komvux
- Förslaget om ny studievägsstruktur och nya kurser
- Förslaget om ett valfrihetssystem för Komvux och dess finansieringssystem
- Förslaget om utökad studie- och yrkesvägledning i vuxenutbildningen
- Förslaget om att Skolinspektionen ska ansvara för tillståndsgivning till utbildningsanordnare
- Förslaget om att systemet med betygsrätt och entreprenad avskaffas

Lärarnas Riksförbund avstyrker:

- Förslaget om successiv utbetalning till utbildningsanordnarna vartefter eleverna blir godkända
- Förslaget om att utbildningsanordnare ska ha rätt att avsluta kurser för elever som ej uppvisar tillräcklig kunskapsprogression
- Förslaget om att Skolinspektionen vid tillståndsgivningen *inte* ska analysera och beakta negativa konsekvenser för kommunen
- Förslaget om att slopa riktvärdet för undervisningstid inom Sfi

Lärarnas Riksförbund anser:

- Att Skolinspektionen även ska utöva tillsyn över kommunernas utbildningsverksamhet
- Att det är viktigt att det finns regleringar som motverkar överetablering i vuxenutbildningen. Det är därför viktigt att Skolinspektionen gör en bred konsekvensanalys inför tillståndsgivning likt tillståndsgivningen för grund- och gymnasieskolan
- Att det är orimligt att skollagen inte kräver studie- och yrkesvägledarutbildning som behörighetskrav för anställning som studie- och yrkesvägledare
- Att eleverna måste ha en långtgående rätt till särskilt stöd. Ett system med utökad rätt för utbildningsanordnaren att avsluta kurser för elever som inte uppvisar tillräcklig kunskapsprogression är fel väg att gå i ett valfrihetssystem då vissa elever kan komma att betraktas som olönsamma.
- Att de behörighetsregler för undervisning i Sfi som gällde innan 1990-talets avregleringar är lämpliga och bör återinföras som behörighetskrav

Lärarnas Riksförbunds synpunkter

Nedan följer förbundets synpunkter på betänkandets olika delar. Synpunkterna följer betänkandets struktur.

6. En sammanhållen utbildning i svenska språket för invandrare

Lärarnas Riksförbund delar utredningens bedömning att nuvarande system med två överlappande språkutbildningar i vuxenutbildningen är olyckligt. Förbundet tillstyrker därför utredningens förslag att låta Sfi upphöra som egen skolform och ingå i den kommunala vuxenutbildningen. Förbundet tillstyrker också förslagen till ny kursutformning, studievägar och mer sammanhållna studiegrupper.

9. Sfi-peng

Lärarnas Riksförbund anser att den osäkerhet som nu råder gällande hur vuxenutbildning kan anordnas, finansieras och organiseras måste åtgärdas. Utvecklingen med olika typer av entreprenad och betygsrätt har skapat ett otydligt system som försvårar kvalitetsuppföljning och ansvarsutkrävande. Förbundet anser därför att organiseringen av vuxenutbildningen ska vara så snarlik den för grund- och gymnasieskolan som möjligt, med skolor i offentlig regi och fristående skolor.

Förbundet anser därför att utredningens förslag till en kommunfinansierad Sfi-peng och statlig tillståndsgivning för utbildningsanordnare är bättre än nuvarande system. Förbundet vill däremot påpeka att bara därför att det föreslagna systemet är bättre, så är det inte perfekt. I direktiven till utredningen framhålls att ett Sfi-pengssystem

bland annat kan leda till högre kvalitet i utbildningen. Lärarnas Riksförbunds bedömning är att forskningen och erfarenheterna inte hittills kunnat visa att valfrihetsreformerna för grund- och gymnasieskolan lett till kraftigt förbättrad kvalitet i nämnda skolformer. De små positiva effekter som uppmätts i vissa enskilda studier överskuggas av andra negativa effekter såsom ökad skolsegregation och ökad mellanskolvariation i elevresultat.

Med detta som utgångspunkt anser förbundet att flera av utredningens delförslag måste avstyrkas. Detta gäller till exempel förslaget att ersättningen till utbildningsanordnarna ska betalas ut successivt vartefter eleven når godkända studieresultat. Alla erfarenheter hittills talar för att detta riskerar att leda till betygsinflation, i synnerhet gällande vuxenutbildningen på grundläggande och gymnasial nivå, i och med att ett sådant system skulle öka trycket mot lärarna att sätta höga betyg. Förekomsten av dessa typer av påtryckningar mot betygsättande lärare framkom tydligt i Lärarnas Riksförbunds undersökning *Betygsättning under påverkan* (2011).

Dessutom talar erfarenheterna av prestationsbaserad ersättning för högskolorna och universiteten för att det kan få kvalitetssänkande effekter genom sänkta kravnivåer för eleverna.

Dessa invändningar gäller också förslaget att utbildningsanordnare ska ha rätt att avsluta kurser för elever som uppvisar otillräcklig kunskapsprogression (kap 10), vilket enligt förbundet skulle kunna leda till att vissa elever skulle kunna betraktas som olönsamma och avskiljas från utbildningen av oseriösa utbildningsanordnare. Förbundet förespråkar i stället en kraftigt utökad reell rätt till särskilt stöd, så som förbundet påpekade i sitt yttrande till GRUV-utredningens betänkande (SOU 2013:20).

10. Kommunernas ansvar för information, mottagande, studievägledning m.m.

Lärarnas Riksförbund tillstyrker utredningens förslag om utökad studie- och yrkesvägledning inom den samlade kommunala vuxenutbildningen. Förbundet vill däremot tydligt markera att denna utökade rätt för eleverna, kopplad till de ökade kraven på kartläggning och vägledning, ställer stora krav på studie- och yrkesvägledarnas kompetens. Det är därför orimligt att skollagen inte kräver studie- och yrkesvägledarutbildning som behörighetskrav för anställning.

Lärarnas Riksförbund anser att det även ska ställas krav på att varje enskild utbildningsanordnare också tillhandahåller studie- och yrkesvägledning för eleverna. Det är orimligt att anta att en central vägledningsfunktion i kommunen kan möta samtliga elevers vägledningsbehov under studiernas gång. Det är dock viktigt att det finns en tät kommunikation och mellan den centrala vägledningsfunktionen i

kommunen och vägledningen ute hos utbildningsanordnarna. Det ska tillkomma på den tidigare att följa upp insatserna för respektive elev.

11. Avbrott och tidsgränser i utbildningen

Som nämnades i kommentarerna till kapitel 9 ovan så avstyrker förbundet förslaget om rätten för utbildningsanordnare att avsluta utbildningen för elever som inte uppvisar tillräcklig kunskapsprogression. Förbundet anser dock att det är orimligt att elever som uppenbart inte deltar i undervisningen eller inte anstränger sig för att klara densamma upptar plats för andra som vill. Någon form av aktivitetskrav för att behålla sin utbildningsplats är därför rimligt. Förbundet hänvisar återigen till sitt yttrande till GRUV-utredningens betänkande (SOU 2013:20).

Likt synpunkterna till kapitel 9 ovan anser förbundet att utredningens förslag att slopa riktvärdet om minst 525 timmars undervisning i Sfi är fel. Alla erfarenheter tyder på att avskaffandet av timplanerna i gymnasieskolan har inneburit att gymnasieeleverna i dag får mindre undervisningstid än vad tidigare elevkullar fått. Detta framkommer bland annat i Lärarnas Riksförbunds undersökning *Undervisningstiden i gymnasieskolan* (2013). Förbundet anser att det är sannolikt att samma utveckling sker inom Sfi om regleringen av undervisningstiden avskaffas.

12. Tillsyn, kvalitetsgranskning, uppföljning och utvärdering

Lärarnas Riksförbund tillstyrker förslagen att Skolinspektionen ska utöva tillsyn över de enskilda utbildningsanordnarna. Förbundet anser dessutom att detta ska gälla utbildning i kommunal regi.

13. Valfrihet i Komvux

De synpunkter förbundet lämnat ovan gällande det föreslagna Sfi-pengssystemet samt valfrihetssystemet för Sfi gäller även för följdförslagen för ett valfrihetssystem för hela Komvux.

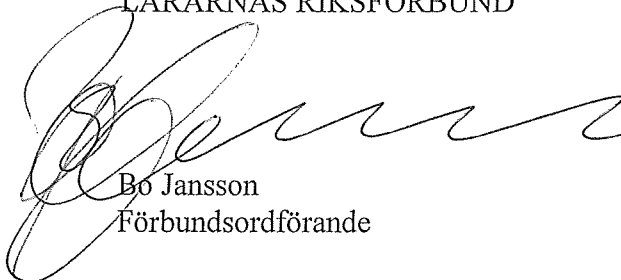
Förbundet vill särskilt betona risken för betygsinflation och sänkta kravnivåer i Komvux i och med utredningens förslag om successiv utbetalning av ersättning till utbildningsanordnarna. Förbundet anser att utredningens analys av möjliga konsekvenser av förslaget är alltför grund och helt förbiser viktiga resultat av forskning på området gällande i synnerhet grund- och gymnasieskolan.

16. Andra frågeställningar utredningen valt att uppmärksamma

Lärarnas Riksförbund delar utredningens bedömning att kraven för behörighet för Sfi-undervisning är för lågt ställda. Förbundet anser att de behörighetsregler som fanns innan avregleringarna på 1990-talet är lämpliga, där det för den med

behörighet i svenska för gymnasieskolan krävdes ytterligare 20 poäng (30 hp) i svenska som andraspråk för behörighet, 40 poäng (60 hp) för den med behörighet för moderna språk och 60 poäng (90 hp) för övriga.

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Bo Jansson
Förbundsordförande

Pontus Bäckström
Utredare